

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»
від № 2 25.03.2026

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська
академія неперервної освіти»
№ 19 від 26.03.2026

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників
(вчителі/викладачі географії)**

**«Кейси вчителя географії для формування геопросторового мислення»
«Teaching Cases for Geospatial Thinking»**

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання
кафедри сучасних
методик навчання
22.03.2026 № 3

Розробник: Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти» (Грінченко О.І., старший викладач кафедри сучасних методик навчання (секція природничо-математичних дисциплін))

Напрямок підвищення кваліфікації: Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОНУ від 12.10.2022 р. № 904)

Термін дії програми: з 01.01.2026 до 31.12.2028 року

Рецензенти:

Прасул Ю.І., заступник декана з навчально-методичної роботи факультету геології, географії, рекреації і туризму Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доцент, канд. геогр. наук

Саввіч О.М., методист Центру методичної та аналітичної роботи, магістр, методист вищої категорії, тренер НУШ, супервізор

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми зумовлена впровадженням Державного стандарту базової середньої освіти (2022), який орієнтує освітній процес на компетентнісний підхід, формування наскрізних умінь, розвиток наукового світогляду учнів та інтеграцію цифрових освітніх технологій у навчання. У цих умовах географічна освіта потребує не лише оновлення змісту, а й переосмислення методик навчання, форм організації освітнього процесу та підходів до оцінювання результатів навчання.

Особливої актуальності набуває питання забезпечення якості освіти, ефективного викладання географії в умовах зростання ролі самостійної та дослідницької діяльності учнів, цифровізації освітнього процесу, застосування дистанційного/змішаного навчання. Використання сучасних технологій і методик відкриває нові можливості для підвищення навчальної мотивації учнів та формування в них наукової картини світу. Перед учителем/учителькою географії стоїть завдання викликати в учнів цікавість і захоплення світом та його людьми, глибоке розуміння основних фізичних і суспільних процесів на Землі, сформувані географічні компетентності, просторову уяву та мислення.

Зміст програми *«Кейси вчителя географії для формування геопросторового мислення»* спрямований на формування в педагогів цілісного бачення сучасного освітнього середовища, оволодіння практичними інструментами та методиками їх використання у викладанні географії відповідно до вимог Державного стандарту, і, як наслідок, на підвищення якості географічної освіти в сучасних умовах.

Цільова група. Учителі географії закладів загальної середньої освіти, викладачі ЗП(ПТ)О, ЗФПО, які прагнуть вдосконалити свої професійні компетентності у сфері навчання географії.

Обсяг (тривалість). Програма розрахована на 36 академічних годин (1,2 кредиту ЄКТС). Передбачено проведення 33% лекційних занять, 50 % практико-орієнтованих видів робіт, а також 17% самостійної роботи та участь слухачів курсів у підсумкових заходах

Особливості реалізації програми. Програма реалізується як інтенсивний курс протягом 1 місяця. Проведення навчальних занять забезпечують викладачі КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» та педагоги-практики, які володіють методиками та прийомами ефективного навчання географії в сучасних умовах.

Навчальний процес організовується у спосіб, що забезпечує гнучкість навчання, доступність матеріалів і можливість індивідуальної освітньої траєкторії для кожного слухача, що особливо важливо в умовах складної безпекової ситуації. Заняття, що проводяться в онлайн-форматі (інтерактивні лекції, практичні заняття) спрямовані на обговорення ключових теоретичних

положень, демонстрацію цифрових інструментів, аналіз педагогічних кейсів та обмін професійним досвідом. Програмою передбачено й самостійне опрацювання слухачами навчальних матеріалів, виконання запропонованих практичних завдань, підготовка до підсумкового тестування.

Особлива увага приділяється організації зворотного зв'язку. Для цього використовуються цифрові платформи, месенджери, інтерактивні опитування, що дозволяє оперативно відстежувати навчальний прогрес слухачів, підтримувати їхню мотивацію та залученість.

Форма (форми) підвищення кваліфікації. Інституційна (очна, дистанційна або змішана).

Мета підвищення кваліфікації. Удосконалення професійних компетентностей учителів географії, необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів з використанням ефективних кейсів для формування геопросторового мислення.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити й розширити знання педагогічних працівників сутнісних характеристик сучасних підходів до навчання для реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
- удосконалити професійні компетентності вчителів/викладачів географії щодо реалізації завдань географічної освіти і її засадничих принципів, проектування результативного уроку географії;
- удосконалити вміння добирати і використовувати ефективні професійні кейси вчителя географії для формування геопросторового мислення учнів;
- поглибити й розширити вміння вчителів географії щодо розробки і застосування компетентнісних завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться.

Удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей відповідно до професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти» в межах професійної діяльності вчителя географії:

- А2. Предметно-методичної;
- Г3. Оцінювально-аналітичної.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (удосконалять) вміння та навички щодо:

- сутнісних характеристик сучасних підходів до навчання для реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
- реалізація завдань географічної освіти і її засадничих принципів, проєктування результативного уроку географії;
- удосконалити уміння добирати і використовувати ефективні професійні кейси вчителя географії для формування геопросторового мислення учнів;
- розробка і застосування компетентнісних завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів.

Система та критерії оцінювання результатів.

Для оцінювання успішності навчання використовуються такі форми:

- вхідне діагностування, яке передбачає анкетування слухачів з важливих питань змісту та методики навчання географії;
- поточне оцінювання (обговорення кейсів, виконання практичних вправ тощо);
- підсумкове оцінювання (виконання тестових завдань за змістом навчальних занять).

Для отримання документа про підвищення кваліфікації слухач має подолати встановлений прохідний поріг успішності (65% правильно виконаних завдань).

Документ про підсумки підвищення кваліфікації. За результатами успішного виконання програми видається свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка, яке розміщується на сайті Академії.

Вартість курсів підвищення кваліфікації за освітніми програмами професійного розвитку:

- для педагогічних працівників всіх категорій та керівників закладів освіти, що фінансуються з місцевих бюджетів Харківської області, безкоштовні.
- для працівників закладів освіти державної та приватної форм власності, працівників закладів інших, крім освіти, галузей, та інших регіонів визначається Переліком освітніх послуг КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», що розміщено у розділі “Публічна інформація” на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» (<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/>)

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено проведення інтерактивних лекційних занять. Особливістю пропонованих практичних занять є широке використання

цифрових ресурсів, а також обговорення та розв'язування професійних кейсів тощо.

Самостійна робота передбачає опрацювання додаткових джерел, роботу з цифровими ресурсами, створення дидактичних матеріалів, виконання завдань для самоперевірки.

Підсумковими заходами є самооцінювання слухачами виконаних практичних завдань, що сприятиме аналізу засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з 3 модулів та 13 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 15 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 15 балів. Успішним вважається результат проходження тесту на 65 %. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 36 год, з них: 12 год — лекційні заняття, 18 год — практико-орієнтовані заняття, 4 год — самостійна робота, 2 год — контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

№ теми	Назва навчальних тем	Кількість годин				Усього
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	
МОДУЛЬ 1. Організація освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти						
1.1.	Географічна освіта: завдання, виклики, засадничі принципи навчання	1	1	2		4
1.2	Педагогічна діяльність учителя як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти	2				2
1.3	Рефлексивна культура педагога як інструмент аналізу та вдосконалення професійної діяльності	1	1			2
1.4	Формування екологічної грамотності шляхом розвитку наскрізних умінь	1	1			2
1.5	Цифровий кейс учителя географії: інноваційні інструменти та нові можливості		2			2
1.6	Емоційний інтелект та стресостійкість як складові професійної майстерності вчителя	1	1			2
	Разом за модулем	6	6	2		14
МОДУЛЬ 2. Освітній процес з географії в умовах сьогодення						
2.1.	Проектування результативного уроку географії	1	1			2
2.2.	Відкриваємо світ і Україну засобами географічного дослідження	1	1			2
2.3	Земля як геосистема: усвідомлюємо закономірності природи	1	1			2
2.4	Цифри, що пояснюють світ: статистика у викладанні географії		2			2
2.5	Раціональне природокористування або як забезпечити сталий розвиток суспільства	1	1			2
2.6	Суспільні процеси епохи глобальних трансформацій	1	1			2

№ теми	Назва навчальних тем	Кількість годин				Усього
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	
2.7	Як створити компетентнісні завдання для оцінювання навчальних досягнень учнів з географії		2	2		4
	Разом за модулем	5	9	2		16
МОДУЛЬ 3. Організаційний						
3.1.	Настановне заняття. Вхідне опитування	1	1			2
3.2.	Конференція з обміну досвідом.		2			2
	Разом за модулем	1	3			4
	Підсумкові заходи				2	2
	Усього:	12	18	4	2	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Організація освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти

Тема 1.1. Географічна освіта: завдання, виклики, засадничі принципи навчання

Трансформація географічної освіти відповідно до вимог Нової української школи (НУШ). Місце і роль географічної освіти в реалізації мети та компетентнісного потенціалу природничої освітньої галузі.

Формування просторового мислення, екологічної свідомості, вміння аналізувати складні взаємозв'язки між природою та суспільством як основні завдання географічної освіти. Набуття навичок роботи з картографічними джерелами, ГІС-технологіями, вміння проводити спостереження як результати реалізації принципу життєвої доцільності і прикладної функціональності.

Сучасний освітній простір з географії. Підручники та навчально-методичні комплекси з географії нового покоління, їх використання у освітньому процесі.

Практикум. Визначення ефективних видів навчальної діяльності для досягнення конкретних завдань географічної освіти.

Тема 1.2. Педагогічна діяльність учителя як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти

Теоретичні та правові основи забезпечення якості освіти в Україні.

Сутність понять якості освіти та якості освітньої діяльності, їх єдність і багатокомпонентність.

Інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості освіти. Побудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Інституційний аудит закладів загальної середньої освіти. Норми і правила педагогічної діяльності педагогічних працівників.

Складники освітнього процесу. Розбудова ефективної внутрішньої системи забезпечення якості освіти на засадах академічної доброчесності.

Педагогічна діяльність як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти, її вплив на якість результатів навчання здобувачів освіти

Тема 1.3. Рефлексивна культура педагога як інструмент аналізу та вдосконалення професійної діяльності

Рефлексивна культура педагога як складова його професійної компетентності та інструмент підвищення якості освітнього процесу. Сутність поняття «рефлексія» у педагогічному та психологічному аспектах. Роль рефлексії у професійному становленні та розвитку сучасного вчителя.

Складові рефлексивної культури педагога: когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний та емоційно-оцінний компоненти. Види рефлексії:

ситуативна, ретроспективна, перспективна, їх значення для аналізу педагогічної діяльності.

Сучасні інструменти та методи педагогічної рефлексії. Рефлексії як засіб самооцінювання та вдосконалення педагогічної практики.

Практикум. Оцінка значення рефлексії у побудові індивідуальної освітньої траєкторії педагога та формуванні готовності до безперервного професійного зростання.

Тема 1.4. Формування екологічної грамотності шляхом розвитку наскрізних умінь

Актуальність екологічної освіти і виховання. Місце екологічної грамотності серед життєвих цінностей людини. Значення екологічної освіти у подоланні світової екологічної кризи.

Формування екологічної грамотності та культури. Екологічна компетентність особистості – запорука ефективного вирішення життєвих проблем. Соціальні та педагогічні складові екологічної компетентності особистості. Форми і методи розвитку екологічної компетентності на уроках та в позаурочний час. Формування екологічного мислення, світогляду, етики, культури поведінки в довіллі шляхом участі в природоохоронних акціях.

Практична робота. Підготовка текстів та завдань для роботи з ними: читання з розумінням, висловлення основної думки усно й письмово, критичне оцінювання змісту, логічне обґрунтування позиції щодо проблеми, оцінка ризиків, прийняття рішень, розв'язування проблеми та співпраця.

Навчання учнів усвідомлення первинності законів природи по відношенню до соціальних законів, розуміння взаємної залежності та впливу суспільства і природи, власної відповідальності за екологічні проблеми свого регіону і світу загалом.

Тема 1.5. Цифровий кейс учителя географії: інноваційні інструменти та нові можливості

Цифрові технології, ресурси та сервіси: означення, класифікація, функціонал. Цифрові освітні ресурси та цифрові дидактичні матеріали. Класифікація цифрових освітніх ресурсів за призначенням. Переваги цифрових дидактичних матеріалів.

Призначення та види цифрових інформаційних ресурсів для навчання географії. Загальні вимоги до цифрових географічних освітніх ресурсів.

Означення та типи цифрового освітнього контенту. Інструментарій для створення цифрового освітнього контенту різних типів: рекомендації для ефективного вибору та використання. Трансформація педагогом наявного цифрового контенту з однієї форми представлення в іншу.

Приклади створення цифрового контенту для уроку географії: цифрові робочі аркуші, карти, тести, інфографіка та ін.

Практикум. Робота з цифровими сервісами та застосунками відповідно до запитів педагогів.

Тема 1.6. Емоційний інтелект та стресостійкість як складові професійної майстерності вчителя

Нові соціально-професійні ролі вчителя НУШ: фасилітатор, тьютор, коуч. Особистісна готовність педагога до змін у контексті реалізації змісту Концепції НУШ. Розвиток емоційного інтелекту вчителя, здатності усвідомлювати, регулювати й використовувати емоції для ефективного викладання, побудови здорових стосунків з учнями, колегами й батьками, збереження професійної стійкості. Формування в педагогів навичок емоційної саморегуляції, емпатійного спілкування, конструктивної взаємодії з учнями, батьками й колегами, а також розвиток стійкості до професійного стресу.

Психологічні засади розвитку професійних компетентностей вчителя НУШ. Здатність до особистісної саморегуляції емоційних станів і почуттів. Розвиток психологічної стійкості й резильєнтності. Готовність до психолого-соціальної самопідтримки та підтримки учасників освітнього процесу в кризових ситуаціях.

Практикум. Моделюючі вправи на застосування практичних кейсів регуляції емоційних станів.

МОДУЛЬ 2. Освітній процес з фізики в умовах сьогодення

Тема 2.1. Проектування результативного уроку географії

Загальна характеристика компетентісно орієнтованого уроку географії. Принципи організації та побудови ефективного уроку географії.

Формулювання навчальних цілей уроку географії за SMART-методикою. Очікуваний результат, урахування можливості використання різних ресурсів і форматів, орієнтація на доступність для всіх учнів.

Відбір змісту уроку відповідно до визначеної мети та очікуваних результатів навчання.

Визначення етапів уроку (мотиваційний, операційно-діяльнісний, рефлексивний) та дидактичних завдань до них.

Візуальний та просторовий дизайн уроку географії. Особливості географічного контенту. Адаптація уроку для учнів з особливими освітніми потребами. Ефективність сучасного уроку географії.

Практикум. Визначення SMART-мети та розробка плану уроку географії.

Тема 2.2. Відкриваємо світ і Україну засобами географічного дослідження

Відкриття світу природи засобами наукового дослідження як обов'язковий результат навчання з географії і методи його досягнення (практичні дослідження, проекти, проблемні ситуації, моделювання тощо). Необхідні уміння для проведення географічних досліджень.

Пізнавальні ситуації у вивченні природи України, які можна розв'язати дослідницьким способом. Приклади практичних робіт, досліджень, проєктів у змісті модельних навчальних програм з географії.

Аналіз та презентація результатів географічних досліджень. Формування емоційно-ціннісного ставлення до природи України та її дослідження.

Практикум: Визначення алгоритму проведення дослідження з географії (чек-лист). Розробка оригінальних тем досліджень з курсу географії (презентація ідей).

Тема 2.3. Земля як геосистема: усвідомлюємо закономірності природи

Формування світоглядного розуміння природи Землі, її географічної оболонки як природного та природно-техногенного середовища.

Формування уявлень про Землю як природний комплекс, особливості земних оболонок та їх взаємозв'язки. Географічна оболонка та її компоненти. Диференціацію природи Землі на загальнопланетарному рівні.

Характеристика властивостей об'єктів природи, природних явищ та процесів на основі загальних географічних закономірностей та законів природи. Розуміння принципів класифікації об'єктів, явищ і процесів природи, геосистем і природних комплексів.

Роль географічної оболонки у житті людей і вплив суспільства на природні умови. Антропосфера. Взаємозв'язки у природі і прогнозування змін природних об'єктів, явищ і процесів під впливом діяльності людини.

Географічна оболонка як об'єкт географічних досліджень. Прикладне значення фізико-географічних досліджень.

Практикум: Визначення ефективних способів роботи для розв'язання навчальних ситуацій (ментальна карта).

Тема 2.4. Цифри, що пояснюють світ: статистика у викладанні географії

Використання статистичних даних як інструменту формування ключових компетентностей учнів у навчанні географії.

Розвиток умінь аналізувати кількісну інформацію, інтерпретувати соціально-економічні показники (ВВП, індекс людського розвитку, інфляція, доходи і витрати населення), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та робити обґрунтовані висновки.

Застосування практико-орієнтованих завдань на основі реальних даних. Використання цифрових інструментів і технологій ІІІ для візуалізації, аналізу та пояснення статистичних матеріалів у навчальному процесі.

Практикум. Аналіз статистичних даних з метою моделювання навчальної діяльності учнів.

Тема 2.5. Раціональне природокористування або як забезпечити сталий розвиток суспільства

Природно-ресурсний потенціал, сучасні аспекти його використання. Використання здобутків географічної науки для раціонального природокористування, охорони природи і забезпечення сталого розвитку світу, України, регіону, громади.

Сталий розвиток як концепція, що поєднує економічні, соціальні та екологічні аспекти для забезпечення гармонійного майбутнього людства. Особливості вивчення питань раціонального природокористування, сталого розвитку, пошук шляхів гармонізації взаємовідносин людського суспільства й природи у змісті сучасної шкільної географічної освіти.

Життя за принципами сталого розвитку. Підпорядкування задоволення потреб людини принципам сталого розвитку.

Практикум. Як формувати практичні уміння для ефективного управління та обґрунтованого прийняття рішень на уроках географії (обговорення у колі).

Тема 2.6. Суспільні процеси епохи глобальних трансформацій

Гуманізація змісту географічної освіти. Закономірності територіальної організації суспільства як предмет суспільної географії. Структура суспільної географії. Суспільно-географічні знання у курсах шкільної географії.

Теорії народонаселення і демографічні прогнози. Демографічний перехід. Демографічна політика. Закономірності розміщення населення та міграційних процесів. Урбанізація та світові міста.

Національний та релігійний склад населення світу. Процеси консолідації та асиміляції. Міжнаціональні та міжконфесійні конфлікти їх вплив на суспільні процеси у світі та окремих регіонах.

Трудові ресурси: кількісна і якісна характеристика. Основні тенденції на ринку праці. Проблема зайнятості.

Актуальні процеси і явища глобальних суспільних трансформацій у просторі і часі

Практикум. Розробка завдань з використанням статистичних, графічних та картографічних методів дослідження в суспільній географії.

Тема 2.7. Як створити компетентнісні завдання для оцінювання навчальних досягнень учнів з географії

Види оцінювання на уроках географії в базовій школі. Поточне (формувальне), його місце в освітньому процесі (усне опитування, тестування, самостійні, практичні роботи, творчі роботи, дослідження, захист проєктів і власних (групових) досліджень тощо).

Підсумкове оцінювання його місце в освітньому процесі (усні та письмові роботи, тести, бесіди тощо). Частотність та процедура проведення оцінювання. Семестрове оцінювання за групами результатів.

Очікувані результати навчання як об'єкти перевірки й оцінювання. Засвоєння теоретичних знань, сформованість практичних умінь, навичок та

цінностей, досвід дослідницької і творчої діяльності як результати навчальної діяльності учнів. Орієнтири оцінювання і їх роль у створенні компетентнісних завдань з географії.

Практикум: Розробка компетентнісних завдань для підсумкова робота з географії.

МОДУЛЬ 3 Організаційний

3.1. Настановне заняття. Вхідне діагностування

Ознайомлення слухачів з організацією, змістом та умовами проведення навчальних занять курсів. Надання рекомендацій щодо активного навчання, а також підготовки до підсумкового тестування й конференції з обміну досвідом.

Анкетування та вхідне діагностування слухачів курсів підвищення кваліфікації.

3.2. Конференція з обміну досвідом

Обговорення актуальних питань методики навчання географії в сучасних умовах. Виклики та шляхи їх подолання: як нам це вдається!

Аналіз професійних ситуацій з практики слухачів курсів.

Практичні роботи

(зазначенні у відповідних темах за навчально-тематичним планом).

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Дослідити ресурси платформи «Освіта для життя»: концепцію природничої освітньої галузі, путівник «Як оцінювати в Новій українській школі. Природнича освітня галузь».
2. Розробити завдання (4-6) різних типів для підсумкового оцінювання за групами результатів одного із курсів шкільної географії.
3. Виконати запропоновані завдання для самоперевірки.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році». URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/93000/
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року) URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
7. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
8. Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-razultativ-navchannia>
9. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2024/09.08.2024/typova-osvitnya-prohrama-dlya-5-9-klasiv-zzso-1120-vid-09082024.pdf>

Основна література

1. Грінченко О. І., Саввіч О. М. Інтеграція питань сталого розвитку в зміст шкільної географічної освіти. Реалізація цілей сталого розвитку в контексті концептуальних перетворень освітньої системи України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 19–20 грудня 2024 року). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2024. – С. 84-89.

2. Каталог компетентнісних робіт для НУШ : Методичний навігатор. Природнича освітня галузь (ПРО). Географія. URL: <https://surl.li/qcswig>
3. Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній; відп. за вип. В. М. Салтишева. Рівне : РОІППО, 2022. 168 с.
4. Нові вимоги, підходи до оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та його функції: методичні рекомендації [Електронне видання] / А.С. Остапенко, Ю.А. Посмітна, О.І. Грінченко, О.В. Григорович, С.В. Клімова, З.І. Кравченко, О.О. Моліна, Л.Ю. Огньова, Ю.В. Радченко, О.О. Румянцева-Лахтіна, О.М. Саввіч, Л.А. Синиця, С.Б. Ставицький, С.Г. Федченко, Г.С. Яценко.; за заг. редакцією Л.Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2024. – 84 с.
5. Офіційний звіт про проведення НМТ у 2025 році. Том 2. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2025/09/NMT_2025-Zvit-Tom_II_.pdf
6. Природа України. URL: <https://nature.land.kiev.ua/>
7. Природнича освітня галузь: Як оцінювати в Новій українській школі. Методичний посібник URL: https://osvita.ua/doc/files/news/956/95604/Prirodnicha_osvitnya_galuz.pdf
8. Природно-заповідний фонд України. URL: <https://wownature.in.ua/>
9. Програма ЗНО з географії. URL: <https://testportal.gov.ua/proggeo/>
10. Роз'яснення щодо окремих питань оцінювання результатів навчання відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти Додаток до Листа МОНУ URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/67d/44e/c61/67d44ec61e945882496290.pdf>

Додаткова література

1. Бойко В. М. Географія (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / В. М. Бойко, Ю. С. Брайчевський, Б. П. Яценко. - Київ; Ірпінь: ТОВ «Видавництво «Перун», 2024. - 256 с .
2. Довгань Г. Д. Географія : підруч. для 6 класу закл. загал. серед. освіти / Г. Д. Довгань. — Харків : Вид-во «Ранок», 2023. — 288 с.
3. Довгань Г. Д. Географія : підруч. для 7 класу закл. загал. серед. освіти / Г. Д. Довгань. — Х. : Вид-во «Ранок», 2024. — 320 с.
4. Довгань Г. Д. Географія : підруч. для 8 класу закл. загал. серед. освіти. / Г. Д. Довгань. — Харків : Вид-во «Ранок», 2025. — 320 с.
5. Довгань Г. Д. Географія : підруч. для 9 класу закл. загал. серед. освіти / Г. Д. Довгань, С. Л. Капіруліна. — Харків : Вид-во «Ранок», 2025. — 418 с.
6. Кобернік С. Г. Географія : підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Видавництво Абетка, 2023. – 272 с.

7. Кобернік С. Г. Географія : підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Видавництво Абетка, 2024. – 272 с.